

Infolehe ilmumist toetab
Kanada Saatkonna Esindus

EMSL on Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste avalike huvide ühiseks teostamiseks ja kaitseks asutatud organisatsioon, mille missiooni on Eesti ühendustele arengusuundade ja toetusteenuste pakkumine, avaliku arvamuse kujundamine, liikmete ühiste avalike huvide eestkoste ning avaliku ja äri sektoriga toimivate töösuhete kujundamine.

Sissejuhatus

lk 2

Avaliku sektori asutused kodanikeühenduste kaasamisel

lk 2

EKAKi rakendamine

lk 3

Seminari «Ettevõtteid esindavate ühenduste kaasamine» kokkuvõte

lk 4

Käimas on kaasamise ja osalemise uuring

lk 5

Kuidas kaasata liikmeid?

lk 6

Katusorganisatsioonide arenguprojekt

lk 7

Mis saab vabatahtlikust tegevusest?

lk 7

Ühendustele avatud Euroopa Liidu struktuurifondide abinõud

lk 8

Kodanikuühiskonna osalemine õigusloomepoliitikas

lk 9

EMSLi liige: Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus

lk 10

Hea valitsemise teooria ja praktika

lk 10

Tagakaanel:
Pilte koostöö arendamise seminarilt 05. mail

Käesoleva EMSLi infolehe läbivaks teemaks on kaasamine, eriti avaliku sektori poolne kodanikeühenduste kaasamine seadusloomesse ning poliitikate kujundamisse.

Kaasamise vallas on Eestis hetkel toimumas järgmised algatused:

1) Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAK) rakendamiseks on ministriumite ja ühenduste esindajate ühiskomisjon seadnud üheks eesmärgiks luua selged mehhanismid kodanikeühenduste esindajate kaasamiseks valdkondlike poliitikate ja õigusloome ettevalmistamisse ning elluviimisse. Vaata www.sisemin.gov.ee

2) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi initsiatiivil on käivitunud Eesti-Taani ühisprojekt Eesti avaliku sektori ja ettevõtteid esindavate organisatsioonide vahelise koostöö tugevdamiseks. Projekti raames töötavad Taani eksperdid koos Eesti konsultantidega välja koostööd arendavad kaasamis- ja konsulteerimisjuhendid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile. Vaata www.mkm.ee

3) Avatud Eesti Fondi toel teeb poliitikauringute keskus Praxis ülevaadet Eestis ning mujal riikides kasutatud kaasamiskogemustest. Vaata www.praxis.ee

Allikas: Signe Ratso ettekanne "Ühenduste kaasamine ministeriumi lähtekohast" <http://www.mkm.ee/failid>

Ideaalne koostööpartner ametnikule on see, kes

- avaldab eelnõude kohta aktiivselt arvamust
- suudab pakkuda adekvaatset ja faktipõhist infot
- suudab ennustada regulatsioonide mõju ettevõtetele
- on usaldusväärne
- suudab koondada liikmete huve
- suudab teha koostööd teiste Eesti ettevõtete ühendustega
- suudab erahuvide kõrval tajuda ka avalikke huve
- on representatiivne ehk esinduslik
- suudab pakkuda infot teiste riikide kogemuste kohta (rahvusvahelised koostöövõrgustikud)

Avaliku sektori asutused kodanikeühenduste kaasamisel

EMSL küsis neljalt ministeriumilt, kas avaliku sektori asutused (eelkõige ministeriumid) peaksid kodanikeühenduste kaasamisel tegutsema ühtselt ja koordineeritult või on see pigem asutuste mitteformaalne tegevus. Miks?

Jaan Kallas

haridus- ja teadusministerium
jaan.kallas@hm.ee

Avalikus sektoris tervikuna pole kodanikeühenduste kaasamine võrdväärse intensiivsusega võimalik, mistõttu võib tegevusvaldkonnast sõltuvalt esineda kolm koostöövarianti: informeerimine, konsulteerimine ja osalemine.

Kodanikeühenduste kaasamine ei peaks toimuma ainuüksi ühe keskse valitsusasutuse kaudu. Ühenduste ja ministeriumi omavaheline suhtlemine peaks toimima kõigil tasanditel – nii ministeriumi juhtkonna ja kodanikeühenduste juhtide kui ka ametnike ja kodanikeühenduste töötajate vahel – võimalikult vahetult, vältimaks edastatava teabe moonustumist. Vältida tuleks äärmusi, teabe puudumist ja teabe üleküllust, mistõttu on tervitatav info liikumist korras-tada aitavate uute analüüside läbiviimine.

Riigi ülesanne on kehtestada miinimum-nõuded kodanikeühenduste kaasamisele avaliku sektori tegevusse. Liiga rangelt reguleeritud kaasamissüsteem võib kasu asemel kahju tuua, sest see võib muuta protsessi formaalseks, jättes aga sisulised küsimused tagaplaanile. Seetõttu arvan, et kodanikeühenduste kaasamine võiks olla mõistlikul ulatusel formaliseeritud, jättes nõnda avatuks ka võimalused nn mitteformaalseteks kontaktideks avaliku sektori ning kodanikeühenduste vahel.

Sulev Vare

keskkonnaministerium
sulev.vare@ekm.envir.ee

Kodanikeühenduste kaasamine ministeriumi poolt peaks olema avaliku sektori asutustele ühtne ja koordineeritud tegevus. Arvan, et kindlad ja kokkulepitud reeglid tagavad parema koostöö valitsusväliste organisatsioonide ja erinevate ministeriumide vahel.

Kindlasti tuleb arvestada sellega, et koostööks peavad olema teatud eeldused, nagu a) koostöösoov, st mõlemapoolne koostöötahe, b) ühised eesmärgid, sest erinevate eesmärkide korral koostöö ei toimi, ja c) ühine vastutus, st et ühisel otsustamisel ka vastutatakse koos, mitte ei jää see vaid ühele osapooltele. Need kolm reeglit on hädavajalikud, sest vastasel korral ei tule koostööst midagi välja.

Siim Sukles

kultuuriministerium
Siim.Sukles@kul.ee

Isiklikult ei poolda ma nn käskudega armsaks tegemist ehk sunniviisilist kohustust iga kord kodanikeühendusi kaasata. Kuna ministeriumid ja nende haldusalad ning sellest tulenevad probleemidki on erinevad, siis peaks see olema ikkagi iga juhtumi puhul eraldi korraldatud. See, et ma ei poolda selle sunniviisiliseks muutmist ei tähenda aga, et ma seda üldse vajalikuks ei peaks. Et iga ministeriumi tegevus mõjutab otseselt või kaudselt kogu elanikkonda, siis on hea enne otsustusprotsessi võimalikud mõjud alati läbi mängida. Ja selles osas loodame kodanikeühendustest palju, sest just ühendused suudavad esindada kodanike üldisi huvisid ega aja mingi kildkonna väiksest asja.

Vältida tuleks äärmusi, teabe puudumist ja teabe üleküllust

Maarja Mändmaa

sotsiaalministeerium
 Maarja.Mandmaa@sm.ee

On loomulik, et avaliku sektori erivaldkondade poliitikate kujundamisse kaasatakse erinevaid huvirühmi, sh ka kodanikeühendusi. Samas tean, et kaasamisprotsess on olnud vaevaline ja avalikus sektoris raskesti juurutatav. Ilmselt on probleemiks eelkõige poliitika aluseks olevate õigusaktide väljatöötamise tempo, mis meie riigi arengustaadiumist tulenevalt on olnud väga kiire.

Minu arvates on avalikus sektoris jätkuvalt kinnistunud arusaam, et kõiki valdkondi juhitakse õigusaktide kaudu. Nii püütakse kõike valada õiguslikku raamistikku ja sellega lahendada ühiskondlikke probleeme à la seadus on ju olemas, milles siis küsimus. Tihti piisab aga küsimuse lahendamiseks töökorraldusest ja osapooltega mõistete ning ülesannete selgeks rääkimisest.

Tihti piisab küsimuse lahendamiseks töökorraldusest ja osapooltega mõistete ning ülesannete selgeks rääkimisest.

Ühelt poolt selle tõttu, aga teisalt väljatöötavate poliitikate mõjususe parandamiseks oleme alustanud sotsiaalministeeriumis kontseptsioonide koostamist. Need on alusdokumendid, milles antakse ülevaade olemasolevast olukorrast ja soovitatavatest lahendustest, kirjeldades detailselt sisulisi, rahalisi ja organisatsioonilisi muutusi. Kontseptsiooni koostamisel on huvi- ja sihtrühmadel võtmeroll. Kaasatus, kliendikesksus peab kujunema oluliseks osaks meie põhiväärtustes, sest see tagab poliitikate rakendamise edu.

Ei oska öelda, kas seesugune kaasamise protseduur peaks olema kõigil ministeeriumidel ühtne. See on ka teemast. Kuid huvi- ja sihtgruppide kaasamine elementaarse osana tööst peaks kehtima kindlasti kõigile, kes tegelevad avalike poliitikate väljatöötamisega, ega tohiks olla sõltuv ühe või teise isiku suvaotsusest.

Jaani Üunapuu, siseminister
 jaan.ounapuu@sisemin.gov.ee

Head kodanikud,

Eelmise aasta sügisel tööd alustanud EKAKi rakendamiseks moodustatud Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjon on tööle asunud, praeguseks on meil ette näidata ka esimesed tulemused: vastavalt erinevate töögruppide kaardistatud olulisematele probleemidele oleme koostanud esialgse tegevuskava.

Valitsusele on oluline kodanikualgatus ja sellega haakuvate põhimõtete väärtustamine, nende levitamine ja praktiline rakendamine nii igas väiksemas kogukonnas kui ka ühiskonnas tervikuna.

Kodanikeühenduste tegevuse toetamine ja nende jätkusuutlikkuse tagamine maal ja linnas on olulised tegurid julgustamiseks kodanikke osalema kohalikus elukorralduses. Vastavalt piirkonna erisustele ja võimalustele on paljud kohalikud omavalitsused leidnud ka võimalusi kohalike

elanike ja laiema avalikkuse kaasamiseks otsustusprotsessidesse ja erinevate huvi-gruppide algatuste toetamiseks.

Kodanike kaasamise temaatika põimub kohaliku omavalitsuse ja regionaalarengu poliitika kujundamise kõrval tihedalt ka kõigi teiste eluvaldkondade korraldamisega. Seepärast on oluline jätkata ühiskomisjoni poolt alustatud tööd kodanikualgatusena kui valdkondade ja piirkondade ülese poliitika kujundamisega riiklikul tasandil. Kaasamise ja kodanikeühenduste toetamise praktikate, meetodite ja heade tavade ühtlustamine loob võrdse aluse kodanikuaktiivsuse ja -vastutuse kui väärtuste tunnustamisele kogu riigis.

Ühiskomisjoni liikmed on leidmas ühist keelt esimeste sammude osas, mis on vajalikud kodanikuühiskonna arendamiseks Eestis. Hoolimata seni tehtust seisab mahukam ja aeganõudvam töö kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni rakendamisel alles ees: läbimõeldult muudatuste elluviimine võtab aega.

Täna töögrupe sisukate kokkuvõtete eest ja soovin meile kõigile püsivust ning edasist koostöötaht.

Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni (EKAKi) rakendamiseks loodud Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajatest koosneva ühiskomisjoni on EKAKi rakendamiseks välja töötanud tegevuskava aastani 2006, mis esitatakse peagi Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks.

Ühiskomisjoni moodustatud kolm töögrupp on kaardistanud täna kodanikeühendusi reguleeriva õigusliku raamistiku, riigieelarvelise rahastamise senise praktika ja kodanikuharidusega seonduvad probleemid. Lisaks on käsitletud kodanike ja nende ühenduste kaasamist otsustusprotsessidesse, statistikat ja avaliku teadlikkuse tõstmise vajadust.

Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajate ühiskomisjoni tegevuse eesmärk on tagada kodanikuühiskonna arengukontseptsioonis toodud prioriteetide ja põhimõtete elluviimine. Ühiskomisjoni kuuluvad kodanikuühenduste katusorganisatsioonide ja kodanikuühenduste tegevusega seotud ministeeriumide esindajad. Komisjonis on esindatud enamik Eestis olemasolevaid kodanikeühenduste valdkondi.

Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsiooni kiitis Riigikogu heaks 2002. aasta detsembris. Kontseptsioon sõnastab kodanikuühenduste ja avaliku võimu partnerluse alused ja raamistiku kodanikuaktiivsuse elavdamiseks ja demokraatia tugevdamiseks Eestis.

Eesti-Taani ühisprojekti „Koostöö arendamine Eesti avaliku sektori ja ettevõtete ühendavate organisatsioonide vahel” raames toimus 5. mail k.a. seminar “Ettevõtete ühenduste kaasamine” Tallinnas hotellis Central.

Ligikaudu 100 osalejat esindasid nii ettevõtete ühendusi, ettevõtteid kui avalikku sektorit. Seminari käigus esitleti seni projekti käigus saavutatut: analüüsi raportit, mis kaardistas ettevõtete ühenduste olukorra Eestis. Samuti esitleti kaasamisprotseduure, mida silmas pidada koostöös Eesti ettevõtete ühenduste ja avaliku sektori vahel. Ettekandeid ühenduste kaasamise teemadel pidasid Olav Aarna (Riigikogu), Taivo Kivistik (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Juhan Kivirähk (uuringufirma Faktum), Tarmo Kriis (Eesti Töandjate Keskkliit), Peep Mühlis (Baltimore Partners Kommunikatsioonibüroo).

Edaspidise sammuna pakutakse ettevõtete ühendustele koolitusi kolmel teemal: ühenduste rahastamine, poliitika kujundamine ja organisatsiooni arendamine.

Lisainfo projekti kohta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi koduleheküljelt: www.mkm.ee.

Seminari korraldaja Kairi Birk ning EMSLi konsultandid (vasakult) Daimar Liiv, Tiit Riisalo, Ants Sild.

Kommentaari: **Maie Vader**

Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit
info@textile.ee

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi initsiatiiv koostöö tugevdamisel tööandjate ühendustega on kiitust väärt. Seminaril ilmnas, et ettevõtlusorganisatsioonid on sellest ise äärmiselt huvitatud. Organisatsioonide paljususe tõttu on avalikul sektoril raske esinduslikku koostööpartnerit nende hulgast valida. Abi peaks saama projekti raames väljatöötavast ettevõtlusorganisatsioonide andmebaasist.

Mitmes ettekandes rõhutati, et avalik sektor vajab koostööks tugevaid partnereid. Sellele aitaks kaasa, kui organiseerunud ettevõtjatele luuakse eeliseid või soodustusi näiteks riigihangete korraldamisel, riigiabi määramisel, toetusprogrammide taotluste hulgast valiku tegemisel jne. Kaaluda võiks ka juriidiliste ja füüsiliste isikute poolt makstud tulumaksud teatud protsendi suunamist mõnele ettevõtlusorganisatsioonile nende omal vabal valikul.

Tuleb loota, et ka teised ministeeriumid arvestavad edaspidi rohkem ettevõtjate seisukohti koondavate koostööpartneritega.

Seminari «Ettevõtteid esindavate ühenduste kaasamine» töögruppide arutelude kokkuvõte

Daimar Liiv, EMSL
dliiv@yahoo.com

Kasamine on muutunud viimasel ajal üheks kuumemaks märksõnaks riigi ja vabaühenduste koostöö korraldamisel. Samas pole riigiorganitel ega ühendustel endilgi veel selget ettekujutust, kuidas peaks efektiivne kaasamine toimuma.

EMSLi, Taani konsultatsioonifirma Carl Bro ja mitme ministeeriumi eksperdid on ühisprojekti «Koostöö tugevdamine Eesti avaliku sektori ja ettevõtteid esindavate organisatsioonide vahel» raames ette valmistanud ja mai alguses Tallinnas toimunud seminaril läbi arutanud esialgse ettevõtjate ühenduste ja majandus- ning kommunikatsiooniministeeriumi vahelise kaasamis- ja koostöömudeli.

Mudel koosneb kolmest peamisest elemendist, mis peaks koos toimides aitama mõlemal osapoolel teha senisest viljakamat ja süstemaatilisemat vastastikku kasulikku koostööd.

Mudeli esimene samm on paljudes riikides edukalt rakendatud *koostööpartnerite nimekirjaregister*. Selle loomise eesmärk on koondada andmestik ministeeriumi koostööpartneritest, kaardistada koostöösoovid ja -võimalused ning olla teabevahetuse sõlmpunktiks. Ühendustele annab registrisse kandmine selge ligipääsupunkti ministeeriumi tegemistes osalemiseks. Kaasamise organiseerimise seisukohalt on oluline, et nii ühendused kui ka ministeerium peab vajalikuks, et üks osa registrist oleks nn põhipartnerite loetelu. Sellesse ossa pääsemiseks peaks ühendus vastama teatud tingimustele (suurus, esindusulatus, koostöövõime

Kas on vaja selgelt eristada informaalne ja formaalne protseduur?

Millised küsimused tuleks selgitada protseduuri algatamisel?

Kas on vaja kehtestada selgem kord ühenduste kaasamiseks?

Millal kasutada formaalset protseduuri?

Kus läheb piir konsultatsiooni ja professionaalse tasustatava poliitikaanalüüsi vahel?

Kuidas lahendada erimeelsused?

jne). Põhipartneri staatus annaks ühendusele suuremad õigused teabe saamiseks ja oleks tagatiseks, et kõigi oluliste küsimuste puhul ministeerium nendega asjad läbi arutaks.

Teine samm on *ühenduste ja ministeeriumi iga-aastane ümarlaud*. Ümarlraul arutatakse koostöö sõlmküsimusi, kavadatakse ühiseid tegevusi ja seataks prioriteete. Ümarlauri ettevalmistamisel töötaksid ministeerium ja ühendused ühiselt vastavad küsimused läbi ja korrigeeriks vajadusel oma tegevuskavasid. Kindlasti aitaks regulaarselt toimuv ümarlaud oluliselt kaasa teineteisemõistmise ja koostööoskuste arendamisele ja üleskerkivate vaidluskohtade lahendamisele.

Kolmas mudeli samm on *koostööprotseduurid*. Kui seni on koostöö ja konsulteerimine toimunud kirjutamata reeglite järgi mitteformaalselt ja selle tulemused on jäänud sageli fikseerimata, siis tulevikus peaks olema saavutatav kokkulepe kõigis koostöö korraldamise olulisi aspekte puudutavates küsimustes.

Nii on ühendused pidanud vajalikuks senisest täpsemat koostöö ajakava fikseerimist ja senisest pikema aja andmist sisemisteks aruteludeks. Samuti oleks vajalik konsultatsioonide alguses täpsemalt kokku leppida osapoolte kohustustes ja õigustes. Eriti tähtsaks peavad ühendused tagasiside saamist oma ettepanekute saatuse kohta. Kõik need ja muudki küsimused on võimalik lahendada ühelt poolt ministeeriumi-siseste reeglite täpsustamisel ja teisalt hea koostöötava fikseerimisel näiteks ümarlauri.

Koostöömudeli arutelu näitas, et aegtaolise mudeli käivitamiseks kasvõi pilootprojektina on küps. Ühelt poolt vajavad seda ühendused, aga teisalt ilmutas ka majandus- ja kommunikatsiooniministeerium suurt huvi, et senist koostöökorraldust oluliselt täiustada. Loodame, et mõlemad pooled suudavad mudeli ellurakendamisel teha sõbralikku ja viljakat koostööd.

Kommentaari: **Maria Värton**

majandus- ja kommunikatsiooniministeerium
Maria.Vartton@mkm.ee

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM) tahab tõhustada ja korrastada dialoogi ettevõtlusorganisatsioonide ja teiste partneritega. Selleks oleme taanlaste toel algatanud vastavasisulise projekti. Selle sisu võib jagada kolme etappi; olukorra kaardistamine, ettepanekute tegemine dialoogi tõhustamiseks ja organisatsioonide koolitus. MKM saab tehtud ettepanekute põhjal tõhustada partnerlust õigusaktide loomisel. Selleks on tekkinud ka vajadus seoses ELiga liitumisega. Nüüd saab Eesti osaleda direktiivide ja teiste EL õigusaktide koostamisel ja seega tekib üks tahk õigusloomes juurde.

Mind rõõmustas väga aktiivne osavõtt seminarist ja loodan, et see ühtlustas arusaamist huvigruppide ja ministeeriumi erinevatest rollidest ja parematest koostöövõimalustest.

Käimas on kaasamise ja osalemise uuring

Eveli Illing, poliitikauuringute keskus PRAXIS
eveli@praxis.ee

Erinevate osapoolte kaasamine on kujunenud käesoleva aasta võtmesõnaks.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellitud CarlBro ja EMSLi läbi viidav kaardistamine ettevõtteid esindavate ühenduste kaasamisest on vaid üks näide. Loomulikult ei saa piirduda pelgalt ettevõtlushuvidega ja otsustusprotsessidesse tuleb kaasata ühiskonna erinevaid huvigruppe.

Sestap viib poliitikauuringute keskus PRAXIS Avatud Eesti Fondi tellimisel läbi projekti, mis keskendub poliitika kujundamise ja õigusloome protsessis väljakujunenud ühiskonna erinevate gruppide kaasamispraktikate kaardistamisele ja analüüsile. Projekti eesmärk on teha ettepanekud valitsuse ja parlamendi tasandil toimuvate kaasamisprotseduuride ühtlustamiseks, tõhustamiseks ja lihtsustamiseks ning ühtsete kaasamis põhimõtete (nn kaasamise hea tava) sõnastamiseks.

Projekti raames uurime ministeeriumidelt, Riigikogult ja üleriigilistelt organisatsioonidelt, millised on praegu kasutatavad kaasamispraktikad. Oleme saatnud kõigile üleriigilistele organisatsioonidele küsimustiku. Teie abiga loodame saada reaalse ülevaate olukorrast: uurime, kas ja kuidas on organisatsioone seni kaasatud seaduste, määruste, arengukavade ja strateegiade väljatöötamise ning kas ja kuidas olete te ise algatanud osaluse neis protsessides.

Uurime ka, kas olete rahul praeguste võimalustega rääkida kaasa riigi otsustusprotsessides ning kuidas riik võiks esindusorganisatsioone kui huvigruppe ja partnereid otsustusprotsessidesse tõhusamalt kaasata.

Küsimustiku tulemuste põhjal töötatakse välja ühised kaasamis põhimõtted, mis arvestavad Eesti senist kogemust ja mis võiksid kehtida ühtse raamistikuna kõigi avaliku sektori organisatsioonide jaoks. See hõlbustaks otsustusprotsessides osalemist, selgitaks nii riigi kui huvigruppide ootusi ja muudaks protsessid läbipaistvaks.

Ootame kodanikeühenduste panust uuringusse, et sünniks hea ja Eesti oludele vastav kaasamismehhanismide ja -põhimõtete kogum, mida oleks võimalik ka kasutada. Lisaks küsimustikule saate oma arvamuse saata E-posti aadressil: kaasamine@praxis.ee või posti teel: Estonia pst 3/5, Tallinn 10143.

Kõik mõtted ja ettepanekud on teretulnud.

Uuring ja soovitusel valmivad oktoobris ja nende tutvustamiseks korraldame oktoobri lõpus ka seminari. Lisainfot saab ka meie koduleheküljelt (www.praxis.ee/kaasamine).

Kuidas kaasata liikmeid?

EMSL on alustanud katusorganisatsioonidele liikmete kaasamismudeli välja töötamist. Mudel aitab neil organisatsioonidel oma liikmeid kaasata ja aktiveerida, et katusorganisatsioonid saaksid avaliku poliitika kujundamises osaleda.

Mudeli rakendamine aitab luua laiapõhjalise osaluse katusorganisatsiooni sees, toob kaasa katusorganisatsioonide omavaheliste kogemuste vahetamise ning panustab seega tugeva katusorganisatsioonide võrgustiku arengusse.

Projekti raames tehakse koostööd välis-eksperdiga NCVOst (*National Center for Voluntary Organizations in UK*), projekti toetab BAPP. Lähema informatsiooni saamiseks pöörduda EMSLi liikmeprogrammi juhi Kairi Birgi (kairi@ngo.ee) poole.

EMSL tutvustab järgnevalt infolehes, kuidas tema liikmetest katusorganisatsioonid oma liikmeid kaasavad.

Selles numbris selgitab Eesti Üliõpilaskondade Liidu juhatuse esimees **Madis Masing**, kuidas kaasab EÜL oma liikmeid ja konsulteerib nendega üldistes ning avaliku poliitika küsimustes.

Madis Masing, Eesti Üliõpilaskondade Liit
madis.masing@eyl.ee

Eesti Üliõpilaskondade Liit (EÜL) on tegutsenud üliõpilaskondi ühendava katuseorganisatsioonina juba 14 aastat.

Meie liikmeteks on 21 ülikooli üliõpilasesindused, kellest 6 on avalik-õiguslikust ülikoolist, 8 erakõrgkoolist, 6 rakenduslikust kõrgkoolist ning 1 eraõiguslikust rakenduskõrgkoolist.

EÜLi põhieesmärk on Eesti üliõpilaste huvidest ja vajadustest lähtuvalt mõjutada kõrghariduse keskkonna arengut. Hoiame seadusloomel kätt pulsil, algatame ja mõjutame, kuulume ekspertkomisjonidesse ning räägime kaasa kõiges, mis mõjutab üliõpilasi. Samas ei ole me pelgalt oma liikmete eestkostjad, vaid avalikes huvides tegutsev mõjuvõimas kolmanda sektori organisatsioon. Murrame pead nii tulevaste põlvete, kõrgkooli sisseastujate, kõrgkooli lõpetanute, kõrgkooli mittepääsevate, muukeelsete õppurite ja teiste pärast.

Enamuse oma sissetulekust teenime ISIC-kaardi (rahvusvaheline õppurite sooduskart) müügist, millest rahastame ka oma liikmeid. Meile annab ISIC majandusliku sõltumatuse, üliõpilastele aga ligi 600 raha kokkuhoiu võimalust Eestis. Lisaks sellele korraldame Tallinnas tudengite kevad- ja sügispäevi ning anname välja Üliõpilastelehte. Asutasime ka Eesti Noorteühenduste Liidu ja hetkel on loomisel suuremahuline tudengiportaal.

EÜLi kõrgeim organ on aastas vähemalt kuus korda koos käiv *volikogu* (*Volli*), mis koosneb liikmete esindajatest. Volikogu kinnitab liidu eelarve ja tegevuskava, valib juhatuse, kiidab heaks EÜLi poliitikat ning teised tähtsamad juhatuse

pädevust ületavad seisukohad. Volikogu koosolekule eelnevad töögrupid ning järgneb liikmete koolitus. Üliõpilasesindused määravad volinikud ise ning neilt eeldame lisaks kohalkäimise kohustusele ka põhjalikke teadmisi EÜLi tööd reguleerivatest aktidest, töökorraldusest, eesmärkidest ning poliitikatest. Kõik otsustamist vajavad eelnõud koos seletuskirjadega on kättesaadavad nädal enne koosolekut, sisuline arutelu toimub poliitika või volikogu postiloendis (listis).

Igal kuul käib *koos esinduste esindajate koosolek* (*EEK*), kus juhatuse arutab liikmetega jooksvaid küsimusi, planeeritakse kampaaniaid/projekte, antakse tagasisidet ning erinevad struktuuriüksused teavitavad hetkel toimuvast.

Õppeperioodil peavad igakuiselt oma koosolekuid *haridus- ja sotsiaaltoimkonnad*. Toimkonnas peetakse tavaliselt teemasse sissejuhatav koolitus, sellele järgneb arutelu EÜLi poliitika või seisukoha koostamise üle. Meie eksperdid koguvad kokku liikmete seisukohad ning koostavad nende põhjal poliitika eelnõu. Valminud dokument läheb seejärel toimkonda uuele arutelule ja peale teist ringi juba kinnitamiseks volikokku.

Kord kolme kuu jooksul koostavad haridus- ja sotsiaalpoliitikaekspertid koos juhatuse liikmeka ülikoolides avaliku poliitika infotunni (AP IH). Need on mõeldud kõigile üliõpilasesinduse liikmetele eesmärgiga harida ja teavitada neid nii EÜList kui ka üliõpilasi puudutavatest seadusaktidest, määrustest, komisjonidest, üliõpilaste õigustest ja riiklikust haridus- ja sotsiaalpoliitikast.

Üks juhatuse liige vastutab liikmetega suhtlemise eest ja tema kannabki suurimat rolli liikmete kaasamisel. Lisaks korraldavad infovahetust liidu avalike suhete juht ning juhatuse sekretär-asjaajaja. Aasta alguses täidavad liikmed küsitlusankeedi, järgneb kogu juhatuse külastusvisiit, mille käigus tutvutakse üksteisega, räägitakse aastaplaanist, probleemidest ja kordaminekutest.

Olen veendunud, et keskkontor peab panema suurt rõhku liikmete motiveerimisele. Liikmed ei tohi unustada, miks nad on liikmed, ja tunnetama pidevalt kasu liikmeks olemisest: nad peavad tundma ennast olulisena ning neile tuleb anda vastutust.

Tiit Riisalo ja Tuulike Mänd
konverentsil "Hea valitsemine"
novembris 2003

Katusorganisatsioonide arenguprojekt

Tiit Riisalo, EMSL
tiit@edel.ee

2003. aasta novembris käivitas EMSL Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi (BAPPi) toel projekti «Katusorganisatsioonide arendamine». Projekti olulisim eesmärk on olnud katusorganisatsioonide omavahelise suhtlemise hoogustamine, jagamaks kogemusi liikmeskonna teenindamisest, eestkostest, rahastamisest, esindamisest, info liikumisest ja poliitikate mõjutamisest.

Selle eesmärgi saavutamiseks on EMSL korraldanud katusorganisatsioonide infopäevi, viimane neist toimus 6. mail. Päevakavas oli eelkõige katusorganisatsioonide rahastamist puudutavad teemad:

- EKAKi ühiskomisjoni rahastamise ja statistika töörühma senisest tegevusest ja katusorganisatsioonide rollist ja võimalustest EKAKi rakendamisel rääkis Kristina Mänd (EMSL);
- struktuurifondidest ja vabühenduste võimalustest ning RAK seirekomisjoni tööst ja katusorganisatsioonide võimalikust rollist selles tegid ülevaate Tiit Riisalo ja Kärg Kama (ELF);
- ühenduste rahastamise võimalusi ja strateegiat tulevikus tutvustas ELFi näitel Kärg Kama.

Hilisema arutelu käigus leiti, et ühiselt väärksid edasiarendamist järgmised projektid:

- EKAKi seitsmenda eesmärgi «Ülevaade katusorganisatsioonidest ning nende praegusest ja võimalikust rollist koostöös avaliku sektoriga» raames EKAKi ühiskomisjonile konkreetse tegevuskava ja rahastamismudeli (seaduse) väljatöötamine katusorganisatsioonide kaasamiseks ja rahastamiseks;
- ühise tegevuse planeerimine struktuurifondide järgmise programmi perioodi ettevalmistamisel eesmärgiga tagada ühenduste võimalike projektide rahastamine struktuurifondide abinõude raames ja esinduslik kaasamine struktuurifondide seire- ja juhtkomisjonidesse;
- ühise tegevuse planeerimine eraiskute annetamist propageeriva kampaania elluviimiseks (võimalik koostööpartner ka Heateo Sihtasutus).

Järgmine infopäev toimub 10. juunil kell 15-18. Seekord tuleb arutlusele töö liikmetega ja nende kaasamine. Ühtlasi tutvustatakse projekti raames valminud katusorganisatsioonide andmebaasi. Infopäeva täpsema päevakava ja toimumise koha leiata juuni alguses EMSLi kodulehelt. Oodatud on kõik huvilised.

Kui teil on huvi projekti vastu, palun ühenduge projekti koordinaatori Tiit Riisaloga (tiit@edel.ee, GSM 50 65 816).

Mis saab vabatahtlikust tegevusest?

Tuulike Mänd, Tartu Vabatahtlike Keskus
tuulike@vabatahtlikud.ee

5. mail korraldas Tartu Vabatahtlike Keskus (TVK) Euroopa Liidu ja Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel vabatahtliku töö teemalise ümarlaua, et tuua kokku vabatahtlikud ning erinevate organisatsioonide ja ministeeriumite esindajad ning arutleda selle üle, millised on meie ühised huvid ja kuidas vabatahtlikku tööd tulevikus paremini korraldada.

Ettekannetega esinesid sotsiaal-, sise- ning haridus- ja teadusministeeriumi esindajad, kes tutvustasid sotsiaalse kaasamise tegevuskava, tööturukontseptsiooni ja selle rakendamise plaane, EKAKi rakendamist ja kogukonna kaasamise valdkonda ning noorte töökasvatusega seonduvat. Hilisema diskussiooniga liitus ka kriminaalhooldusabiliste tegevust koordineeriv justiitsministeeriumi esindaja.

Ministeeriumide esindajate diskussioon keskendus «habemega» probleemile: esmalt on vaja defineerida, millega vabatahtliku töö näol tegemist on, ja paika panna üldised põhimõtted, alles seejärel saab otsustada, kas valdkond vajab ühtset üleriigilist koordineerimist või piisab erinevate institutsioonide ja organisatsioonide omavahelisest koostööst.

Koostööd on vaja ennekõike vabatahtlikkuse propageerimiseks. Vabatahtlike keskuste peamise ülesandena nähakse informatsiooni vahendamist vabatahtliku töö võimaluste kohta, kusjuures pole kindel, kas selleks tuleks juurde luua uusi keskusi, sest seda rolli saavad täita mitmesugused juba olemasolevad organisatsioonid.

Rõõm on tõdeda, et TVK ettepanekul on vabatahtliku tegevuse õigusliku reguleerimise vajaduste ja võimaluste analüüsimine võetud EKAKi rakendamise ühiskomisjoni seadusandluse töögrupi

tegevusplaani. Seega on diskussioon vabatahtliku töö põhimõtete üle muutunud EKAKi rakendamise üheks osaks ja praeguse seisuga hakkab seda koordineerima ühiskomisjon.

Ümarlaual osalenud organisatsioonid leidsid, et vabatahtlikud on justkui «maas vedelev ressurs». Inimesed tahavad oma kogukonnas midagi ära teha, kuid sageli ei ole nad teadlikud neile sobivatest võimalustest. Ka organisatsioonid ei oska veel vabatahtlikele piisavalt rakendust pakkuda.

Tingimuste loomiseks ja vabatahtlike «ärakasutamise» vältimiseks ongi vajalik luua struktuur, mis tegevust jälgib ja kontrollib; võimaluste loomisel võiksid organisatsioonid aidata vabatahtlike keskused. Sellised tugistruktuurid vajavad aga edukaks toimimiseks ressursse ja loogiliselt võttes peaks toetus tulema sellelt tasemelt, kuhu teenused on suunatud. Kui juhitakse vabatahtlike tegevust kogukonnas, peaks toetus tulema kohalikul omavalitsusel ja kogukonnas tegevuselt äriettevõtelt. Kui edendatakse ja jälgitakse tegevust üleriigilisel tasemel, peaks toetus tulema valitsuselt ja ministeeriumitelt.

Tartu Vabatahtlike Keskus liitus EMSLiga

EMSLil on suur rõõm alates aprillist oma liikmete seas tervitada ka Tartu Vabatahtlike Keskust (TVK).

TVK toetab inimesi, kes tahavad midagi ära teha või kedagi aidata ilma selle eest tasu saamata. Nad nõustavad ja õpetavad Tartu vabatahtlikke ja organisatioone, viivad abipakkujad kokku nendega, kes seda vajavad, aitavad kaasa vabatahtlikku tööd soodustava keskkonna loomisele ja arengule Eestis, korraldavad heategevuslikke üritusi ja kampaaniaid ning vahendavad noori vabatahtlikke välismaale tööle.

Pikemalt loe aadressilt
www.vabatahtlikud.ee

Ühendustele avatud Euroopa Liidu struktuurifondide abinõud

Katrin Kala, EMSL
katrin@ngo.ee

Et ühenduste huvi Euroopa Liidu struktuurifondide vastu on jätkuvalt olemas, korraldab EMSL 28. aprillil vastavasisulise teabepäeva. Samuti käsitleti Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) maakondlike arenduskeskuste nõustajatele mõeldud kohtutisel põhjalikumalt ka praeguseks määrusega sätestatud struktuurifondi abinõu «kohalik sotsiaalmajanduslik areng» kahte alajaotust.

Alajaotuse 4.6.1. «Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamine» eesmärgid on a) kohalike avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine ja ühtlustamine, b) kohaliku avaliku infrastruktuuri majandusliku efektiivsuse tõstmine, c) kohaliku elanikkonna töövõimaluste ja elukvaliteedi parandamine ning d) piirkondade arengupotentsiaali maksimaalset ärakasutamist takistavate tegurite kõrvaldamine.

Tegevuste osas toetatakse projekte, milles on kavandatud

- investeeringud üldhariduskoolide ja lasteaegade arendamiseks;
- investeeringud tööhõivet soodustavate sotsiaalteenuste osutamisega seotud kohaliku infrastruktuuri arendamiseks;

- investeeringud sildade, viaduktide, tunnelite, ümbersõiduteede, saartega ühenduse pidamiseks vajalike sadamate ja riikliku arengukava teiste abinõude raames toetatavate projektidega seotud ühenduste arendamiseks;
- investeeringud katlamajade, kaugküttevõrgustiku ja tänavavalgustus-süsteemide arendamiseks.

Struktuurifondidest rahastatavate projektide puhul on kehtestatud väga ranged nõuded. Vajalik on teada nii tegevusi, mida antud abinõu alt on võimalik finantseerida, kui ka seda, mida mitte. Nii on määruks ära toodud abikõlblikeks tegevusteks ehitustööd, sh tööd, mis on seotud ehituskruundi ettevalmistamise, ehitamise, tehnilise sisustamise, ehitise või nende osade remondi, renoveerimise või lammutamisega, samuti objektspetsiifiliste seadmete soetamine ja paigaldamine.

Ei toetata aga näiteks hooldusremonti, tervishoiuteenuste ja hoolekandeeselooluliste sotsiaalteenuste osutamisega seotud kohalikku infrastruktuuri, transpordivahendite soetamist.

Teine alajaotus on 4.6.2. «Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine», mille eesmärgid on a) piirkondade arengupotentsiaali maksimaalset ärakasutamist takistavate tegurite kõrvaldamine ja b) piirkonnale omase konkurentsieelise väljaarendamine. Nii toetatakse selle raames kohalikku turismi- ja puhkemajandust ja piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsust arendavaid projekte.

Toetatavateks tegevusteks on:

- piirkondlike koostöövõrgustike väljaarendamine, sh era- ja avaliku sektori vahelise koostöö arendamine (nt seminarid, foorumid jt);
- kohalike arengugruppide ja partnerluse algatamine ning nende teovõime tõstmine;

- piirkonna maine kujundamine, sh mainekujunduskampaaniate ettevalmistamine ja läbiviimine, infokandjate ja jaotusmaterjalide valmistamine.

Ei finantseerita aga investeeringuid äriühingutele ja eraisikutele kuuluvatesse objektidesse (va matkarajad, vaatlustornid, vaadete avamine, jalgrattateed jms), mille korral peab maa omanikuga olema sõlmitud avaliku kasutuse kokkulepe vähemalt viieks aastaks, ning regulaarseid varemkäivitatud üritusi või muid korduvtegevusi.

Mõlema alajaotuse abikõlblikest kulu-dest ja mitteabikõlblikest kuludest, samuti toetuse ning oma- ja kaasfinantseerimismäärast saab lisateavet Ettevõt- luse Arendamise Sihtasutuse kodulehe- küljelt (www.eas.ee), mis on mõlema ala- jaotuse rakendusüksus.

Kodanikuühiskonna osale- mine õigusloomepoliitikas ja Themise abi selle teostamisel

Andres Siigur, SA Eesti Õiguskeskus
lc@lc.ee

Vastavalt Eesti Kodanikuühis- konna Arengu Kontseptsiooni- le (EKAKile) on riik võtnud üheks oma eesmärgiks kodanike ja nende ühenduste laialdasema kaasamise poliitikate ja õigusaktide väljatöö- tamis-, teostamis- ja analüüsi- protsessi ning selleks vajalike teabeka- nalite ja mehhanismide arendamisse.

Siiski võib öelda, et kodaniku- ühiskonna ja selle erinevate gruppide osalemine õigusloome- poliitikas ei ole nii efektiivne kui võiks. Selle põhjus on, et Eesti kodanikuühiskonnal jääb vajaka suutlikkusest tegeleda õigusloome- alaste küsimustega. Seejuures on kodanikuühiskonna mureks suut- matus kontrollida eelnõu efektiiv- sust probleemide lahendamisel. See on aga vajalik kujundamaks õiguspoliitilisi seisukohti eelnõude kohta, mis omakorda on vajalik õigusloomepoliitikas osalemiseks. Kodanikuühiskonna üheks valuko- haks on kindlasti vähene võimalus leida informatsiooni eelnõude koh- ta, mis omakorda kahandab õigus- loomepoliitiliste seisukohtade kujundamise võimalust.

Õiguspoliitiliste ideede ja seis- kohtade kujundamiseks on vajalik leida vastused järgnevatele küsi- mustele: a) millise probleemi la- hendamiseks on eelnõu loodud, b) mida teatakse selle probleemi põh- justest, c) millised on huvigruppide ja ekspertide arvamused problee- mist, d) kuidas eelnõu lahendaks probleemi, e) millised on alterna- tiivsed võimalused probleemi lahendamiseks ja f) kuidas saavad huvigrupid kontrollida, kas paku- tud lahendus lahendaks probleemi.

Neile küsimustele vastamine aitab leida vastuse sellele, kas eelnõuga on lahenda- tud olemasolevaid probleeme või mitte. See vastus ongi seisukohavõtu võti.

Themis on SA Eesti Õiguskeskuse pro- jekt, mis on valmis aitama kodanikuühis- konda õigusloomepoliitikas osalemise efektiivsuse tõstmisel. Themis aitab kol- mandal sektoril koguda vajalikku infor- matsiooni, mille alusel on kodanikuühis- konnal võimalik eelnõu kohta kujundada seisukoht ja tuua välja enda ideed. Seega annab Themise kasutamine kodanikuühis- konnale võimaluse keskenduda rohkem poliitilisele tegevusele, kodanikuühis- konna gruppide ühendamisele tähtsates küsimustes ja suhtlemisele valitsusega.

Omades seadusloomeprotsessi monitoo- ringu ja analüüsimise kogemust, pakub Themis kodanikuühiskonnale mehhanis- mi konkreetse tegevuskava loomiseks seoses esitatud seaduseelnõudega. Themis koondab tähtsamad huvigrupid ning hoiab huvigruppe kursis eelnõu menetlemise kuluga.

Samuti analüüsib Themis tähtsamaid probleeme, mida eelnõuga lahendada soovitakse ja koostab vastava raporti. Lisaks saab kodanikuühiskond kasutada Themise veebipõhist foorumit konkreetse eelnõu ja sellega seonduvate probleemide kommenteerimiseks. Themis korraldab vajadusel ka ümarlaua, mis võimaldab eelnõu koostajatel ja peamiste huvigrup- pide esindajatel jõuda kompromissini.

Seega on Themis valmis aitama koda- nikuühiskonda nii õigusloomepoliitiliste seisukohtade kujundamisel, erinevate kodanikuühiskonna gruppide koonda- misel kui ka kodanikuühiskonnale suhtluskanalite loomisel foorumite näol. Nii aitab Themis tihendada kodanike- ühenduste ja avaliku võimu partner- lussuhteid, elavdada kodanikuaktiivsust ning tugevdada demokraatiat Eestis ehk kaasa aidata Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendumisele.

Mis on Euroopa Parlament?

Vastavalt 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingule koosneb Euroopa Parlament "Euroopa Ühend- seks liitunud riikide rahvaste esindajatest". Esialgu oli tegemist assambleega, kuhu kuulusid erineva- test riikidest määratud liikmed, alates 1979. aasta juunist valitakse aga Euroopa Parlamenti otse. **Seega on Euroopa parlament ainuke otsevalitav organ Euroopa Liidus.**

Euroopa Parlamendi legitiimsus tuleneb otsesest ühetaolisest valimisõigusest ja ta valitakse viieks aastaks. Parlamendi mõju on laiendatud ja volitusi püsivalt suurendatud rea lepete alusel, mis on muutnud Euroopa Parlamendi konsultatiivsest assambleest seadusandlikuks parlamendiks, millel on samasugused volitused nagu rahvus- parlamentidel. Tänapäeval võtab Euroopa Parla- ment Ministrite Nõukogu kõrval vastu põhilise osa Euroopa Liidu seadustest, mis mõjutavad kogu Euroopa kodanikkonda.

Euroopa Parlamendi saadikud (MEP'id) valitakse proportsionaalse esindatuse alusel.

Valimised viiakse läbi kas regionaalsel tasandil (näiteks Suurbritannias, Itaalias, Belgias), rahvus- likul tasandil (Hispaanias, Taanis) või sega- süsteemi alusel (Saksamaal).

Maastrichti leppe jõustumisest alates (1993) võib iga Euroopa Liidu kodanik, kes elab mõne teise Euroopa Liitu kuuluva riigi territooriumil valida või saada valituks oma elukohariigis.

Kuendad Euroopa Parlamendi valimised toimu- vad **10.-13.06 2004.** aastal, (Eestis 13.06). Valitakse 732 uut Euroopa Parlamendi liiget (Eestist valitakse 6 liiget).

Allikas: "Nõuandeid Euroopa Parlamendivalimis- teks", act4europe kampaania ja kodanikeühen- duste kontaktgrupi initsiatiivil ilmunud.

<http://www.oef.org.ee/uudised/EP%20valimiste%20kasiraamat.pdf>

EMSLi liige: Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus

Triinu Pertels, Vapramäe-Vellavere-Vitipalu SA
sihtasutus@vvvs.ee

Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutus tegutseb Tartumaal Nõo, Konguta, Palupera valdade ja Elva linna piires juba viiendat aastat. Sihtasutus loodi eesmärgiga rajada kolme looduslikult kaunisse kohta matkarajad ja pakkuda piirkonna elanikele looduses puhkamise võimalust. Sihtasutuses töötab üks inimene, vabatahtlikke abilisi on kümnekond. Sihtasutuse ülalpidamiseks kannavad eelpoolnimetatud omavalitsused.

Teeme aktiivset koostööd piirkonna koolide ja lasteaedadega, korraldades neile spetsiaalseid üritusi. Igal kevadel toimuvad esimese klasside õpilastele loodusõppepäevad, kus viiakse läbi kahetunnine programm piirkonna looduse tundmaõppimiseks. Igal sügisel toimub üritus lasteaiastele. Eelmisel talvel korraldasime lastele Vellavere loodusmajas esmakordselt Jõulumaa.

Vapramäe ja Elva-Vitipalu maastikukaitsealad (MKAd) ning Vellavere erinevad üksteisest tunduvalt. Vapramäe on looduskaitse all olnud juba ligi kaheksakümmend aastat. Võimsate kõrgete puude all

looklev matkarada on kolme kilomeetri pikkune, lisaks on kaitsealal veel kahekilomeetrine rada lastele. Vapramäe suurimad väärtused on mitmekesine maastik ja maaliline Elva jõgi, siin asub Kerikmäe linnus, mis on Eesti üks väiksemaid, ning Jaagupi tarandkalme.

Elva-Vitipalu MKA moodustati kaksteist aastat tagasi. Kaitsealal on alati kasvanud mets, selle väärtused on Elva jõe lammil asuvad luhaniidud ja Elva jõe ürgoru liivapaljandid, siin leidub mitmeid ohustatud ja kaitsealuste liikide elupaiku. Kaitseala lõunaosa mõhnastike vahel asub ligi kolmekümne meetri kõrgune vaatetorn. Matkata saab kas 14,4 km pikkusel või kahekilomeetristel radadel.

ELi toel rajatud Vellavere matkarajad kulgevad mööda külamaastikku ja eramaid. Vellavere piirkond on järvederohe, siin asuvad mitmed muinsus- ja looduskaitsealused objektid. Vellavere jäävad ka legendaarse ilmatarga Vadim Pelnini vaatluskohad. Matkaradu on kolm: üks kuue kilomeetri pikkune ning kaks kahekilomeetrist.

Kõigis kolmes piirkonnas on olemas tähistatud rattarajad, lumistel talvedel ka suusarajad. Puhkealade korrashoiuks olemine saanud toetust kohalikest fondidest, palju teeme ära oma jõududega, korral-

dades vabatahtlike abiga hoogtööpäevakuid. Hetkel on meil käimas suurem projekt Elva puhkepiirkonna arendamiseks.

Selle läbiviimiseks saime toetust Phare CBC väikeprojektide fondist ja EASi piirideülese koostöö programmist. Projekti käigus valmivad aasta jooksul Elva puhkepiirkonna kaitsealad, loodusturismi ja säästvat arengut tutvustav info tahvel, väljaanne, õppefilm, lauamäng ja fotokartoteek.

Püüame oma tegevusega tõsta piirkonna keskkonnateadlikkust, korraldades mitmeid üritusi ning konkursse. Lisaks korraldame igal aastal sportliku matkasarja, mis koosneb suusa-, kanuu- jalgsi- ja jalgrattamatkadest erinevatel aastaaegadel.

Lisainfot saab meie koduleheküljelt (www.vvvs.ee) või meile külla tulles.

Hea valitsemise teooria ja praktika

Kaidi Holm, juhtimiseksperit
kaidi.holm@mail.ee

Mullu novembris räägiti kaks päeva väldanud III Eesti kodanikuühenduste konverentsil heast valitsemisest.

Ja kõik oleks nagu selge – tsiteerides konverentsil esinenud Raymond W. Stephensit, on hea valitsemine läbipaistev otsusetegemise protsess, mille kaudu mittetulundusliku ühenduse eestvedajad suunavad vahendeid ning teostavad võimu, võttes aluseks jagatud väärtused ning tehes seda tõhusal ja vastutustundlikul moel (vt ka EMSL infoleht 4/2003).

Konverentsist on möödas juba kuid, ent märke sellest, et kolmanda sektori organisatsioonide valitsemine oleks muutumas, on siiski napilt. Järgnevalt mõned küsi-

Tallinnas avati Eesti esimene taaskasutuskeskus

Heateo Sihtasutuse, Caritase ja Eestimaa Looduse Fondi koostööl avatati 15. mail Tallinnas aadressil Paide tn 7 Eesti esimene taaskasutuskeskus.

Keskuse tegevuseks on inimestelt üleliigsete, kuid kasutuskõlblike esemete kokkukogumine, nende korrastamine riskinoorte tööõppeklassides ning uuesti kasutusse saatmine. Inimesed saavad sinna tuua üleliigseks jäänud asju (riided, majapidamisasjad, mööbel, raamatud jne) ning keskusesse toodud asju ka odava hinnaga osta. Kogu tulu, mida taaskasutuskeskus toodab, läheb heategevuseks, loodushariduse projektide toetuseks ja riskinoorte tööõppeks.

Esialgu on keskus avatud igal laupäeval kell 11-17, Paide tn 7 (Äripäeva maja taga). Järgmised keskused avatakse veel sellel aastal Tartus ja Ida-Virumaal.

Täpsema info leiate keskuse kohta aadressil www.taaskasutus.ee

mused, mis peaksid olema olulised igale organisatsioonile.

Milleks siis ikkagi hea valitsemine?

Hea valitsemine toetab kontseptsiooni, mille kohaselt tuleb organisatsioonis asju ajada ausalt, selgelt ja arusaadavalt. Oma sõnade ja tegude eest tuleb vastutada. Nii lihtne see ongi. Aus, selge ja arusaadav tegutsemine muudab organisatsiooni läbi-paistvaks ja usaldusväärseks ning see toob kaasa nii huvigruppide kui ka avalikkuse toetuse ja tunnustuse, mis omakorda on olulisim eeldus jätkusuutlikuks toimimiseks.

Kes peaks hea valitsemisega tegelema?

Kuigi reeglina on valitsemisega seonduvalt juttu nõukogust ja nõukogu liikmete rollist ja vastutusest, ei ole hea valitsemise printsiipide rakendamine seotud organisatsiooni spetsiifilise struktuuriga. See on seotud organisatsiooni strateegilise planeerimisega ja sestap kuulub mõiste sisustamine ja protsesside rakendamine selle organi ülesannete hulka, kes konkreetset vastutab strateegilise planeerimise eest ja täidab valitseva organi funktsioone.

Kuidas formaalsest nõukogust saab hea valitsemise organ?

Tuleks tõstatada küsimus nõukogu kui kollektiivse organi funktsioonidest ja iga nõukogu liikme personaalsest rollist ja vastutusest. Hea valitsemise eelduseks on koostöövõimelised, pühendunud ja kompetentsed nõukogu liikmed. Et hea valitsemise tunnuseks on läbipaistvus ja ausus, tuleks tähelepanu pöörata nõukogu liikmete eetikakoodeksile ja kehtestada erireeglid võimalike huvikonfliktide vältimiseks.

Mida tähendab meie organisatsiooni hea valitsemine?

Hea valitsemine lähtub praktikast alati kontekstist, olles seotud konkreetse organisatsiooni huvigruppide, tegevuskeskonna ja ajaga. Seepärast pole kahjuks võimalik ühemõtteliselt loetleda põhimõtteid ja toiminguid, mis muudaksid teie

Valitsemine ja Hea valitsemine

Eveli Illing, projektijuht
Poliitikauuringute Keskus PRAXIS

Valitsemine (*governance*) ja hea valitsemine (*good governance*) on 1990ndatest pärit riigijuhtimise suunad, millele on raske leida ühtset definitsiooni. Nad on mahukad ja laialivalguvad ning seetõttu on nende täpsest tähendusest raske aru saada. **Valitsemine** räägib peamiselt erasektori ja mittetulundussektori võimest pakkuda alternatiive riigikesktele valitsemisele ning uskumusest, et konkurents, valikuvabadus ning partnerlus ja koostöö valitsuse, ettevõtjate ja vabaühenduste vahel toovad soovitud muutused ühiskonna juhtimisse. Riigi roll valitsemisel on ehk üks peamisi küsimusi 'valitsemise' lähenemise juures võttes arvesse, et ajalooliselt on riik olnud vaieldamatult avalike huvide kandja ning tugev ühiskonnaküsimuste ainuotsustaja. 'Valitsemise' ühe osana on nähtud ka hea valitsemise kontseptsiooni. **Hea valitsemise** loomise taga on mitmed rahvusvahelist doonorabi pakkuvad organisatsioonid, kontseptsiooni on kasutanud ja levitanud alates 1990date algusest peamiselt Maailmapank, Ühendatud Rahvaste Organisatsioon (IMF), Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) ja Majandusliku Arengu ja Koostöö Organisatsioon (OECD). "Hea valitsemine" viidi sisse nende organisatsioonide poolt selleks, et abisaavad valitsused suudaksid demokraatlikult ja selgeid reegleid omades arenguabi hallata. Seejuures eeldati, et "hea valitsemine" toob kaasa uue, lääneriikide mõistes demokraatliku poliitika ning aitab valitsusasutusi sisemiselt restruktureerida nii arengu- kui siidariikides. Rahvusvahelised doonorabi pakkuvate organisatsioonide jaoks on hea valitsemine seotud peamiselt järgmiste põhimõtetega: õigusriiklus, avaliku sektori aruandekohustus avalikkuse ees, läbipaistvus otsuste tegemisel ja avalikkuse informeerimisel, tõhusus, tuginemine osalisdemokraatialle ja orienteeritus konsensussele, avalikkuse teenindamine mõistliku aja jooksul, võrdne kohtlemine ja kaasatus. Siiski, mitmed hea valitsemise uurijad on viidanud, et "hea valitsemine" kui kontseptsioon ei sisalda täna ega tulevikus erilist kindlat tähendust ja on peamiselt poliitikas kasutatav metafoor, millele poogitakse juurde erinevaid tähendusi (vt nt Doornbos, M (2003). "Good Governance": The Metamorphosis of a Policy Metaphor" *Journal of International Affairs* 57(1): 3-17.)

Valitsemise ja hea valitsemise küsimusi lahkas PRAXISE konverents 25. mail. Konverentsi ettekanded ilmuvad sügisel ka eraldi konverentsikogumikuna.

organisatsiooni valitsemise heaks valitsemiseks. Iga valitseva organi liikmete esimene ülesanne on arutleda, milline on ühine arusaam just selle organisatsiooni heast valitsemisest ja meetoditest selle ellurakendamiseks.

Millised on nõukogu töövahendid?

Tuleks kokku leppida, millistel tingimustel ja kelle jaoks peaks otsusetegemise protsess teie organisatsioonis olema läbipaistev ning kuidas suunata vahendeid ja teostada võimu tõhusalt ja vastutustundlikult. Seega tuleks leida selle organisatsiooni jaoks kõige sobivam planeerimise mudel, mis määratleb küsimused, mida planeerimisel käsitleda, ja mõistlikud meetodid selleks. Mittetulundusühingu strateegilise planeerimise töö-

vahendid on spetsiifilised ja sageli tekitab probleeme küsimus, mis ühikutes, millal ja millega me üldse edu mõõta saame. Sellele küsimusele tuleb hea valitsemise organil leida vastus.

Iga mittetulundusühing vajab alati oma missioonist ja mandaadist tulenevate ülesannete täitmiseks ressursse: raha, vabatahtlike aega/tähelepanu või koostööpartnerite toetust. Kas olete näiteks kunagi huvitunud, paljud poekülastajad oleksid valmis jätma kasvõi paarkümmend krooni korjanduskasti või ostaksid haigete laste toetuseks komme, kui nad pisutki teaksid, kellele nad oma raha usaldavad ja kuidas seda abivajaja jaoks kasutatakse?

Sooovin teile kõigile head valitsemist!

Pilte 05. mail toimunud seminarilt Ettevõtete ühenduste kaasamine Tallinnas hotellis Central.

EMSLi nõukogu uued ja vanad liikmed ning töötajad (vasakult):

*Kairi Birk
Reet Laja
Katrín Kala
Uku Lember
Reet Valing
Lagle Parek
Rein Voog
Madis Masing
Kristina Mänd
Mall Hellam*

Vastutav väljaandja: Kairi Birk, kairi@ngo.ee
Toimetaja: Andri Maimets, andri@postimees.ee
Kujundaja: Külli Reinup, kylir@hot.ee

EMSLi suvekool "Kapital"

toimub 03.-04.09.2004.

Nagu pealkiri ütleb, keskendutakse kuuendas suvekoolis juba ühenduste käsutuses ja kasutusel olevatele ning võimalikele vahenditele-rahale, inimestele ja varale ehk kapitalile.

Toimuvad loengd, sõnavõttud,
töögrupid ja koolitused.
Registreerimine algab 26.07.2004.

Suvekooli projektijuht on Kairi Birk
kairi@ngo.ee

EMSLi nõukogu ja üldkoosolek

3. aprillil valiti Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) üldkoosolekul uued nõukogu liikmed ja nõudsest on nõukogu kaheksaliikmeline:

Lagle Parek (Caritas Eesti), Jaan Manitski (Viinistu Kunstimuseum), Madis Masing (Eesti Üliõpilaskondade Liit), Uku Lember (AIESEC Eesti) ja Rein Voog konsultandina. Nõukogus jätkavad Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Toomas Trapido (Eestimaa Looduse Fond) ja Reet Valing (MTÜ Kodanikukoollitus).

Adressaat:

**Eesti Mittetulundusühingute ja
Sihtasutuste Liit**
Uus 5, 10111 Tallinn
Tel 631 1430
Faks 631 1432
E-post: info@ngo.ee